

Akademia WSB

Dąbrowa Górnicza, Kraków, Cieszyn, Żywiec, Olkusz, Gliwice, Tychy

WSB University

Międzynarodowa konferencja naukowa "Actions to improve the quality of life of people with special needs in Poland and around the world"

Karolina Grad

*Akademia WSB Dąbrowa Górnicza
WSB University Dąbrowa Górnicza*

**WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ
JAKO MIEJSCE AKTYWIZACJI MŁODYCH
DOROSŁYCH Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ
INTELEKTUALNĄ**

**THE OCCUPATIONAL THERAPY WORKSHOP AS
A PLACE OF ACTIVITATION FOR YOUNG
ADULTS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES**

**PRAWNE I ETYCZNE ASPEKTY DZIAŁAŃ NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI
LEGAL AND ETHICAL ASPECTS OF ACTIONS TO IMPROVE THE QUALITY OF LIFE OF PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS**

Dorośle osoby z niepełnosprawnością intelektualną

**NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
INTELEKTUALNA TO ZABURZENIE
CHARAKTERYZUJĄCE SIĘ ZARÓWNO
DEFICYTAMI INTELEKTUALNYMI, JAK
I DEFICYTEM W FUNKCJONOWANIU
POZNAWCZYM Z POCZĄTKIEM W
OKRESIE ROZWOJOWYM
(DSM-5, 2013).**

**DOROSŁE OSOBY Z
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ
INTELEKTUALNĄ STANOWIĄ CORAZ
WIĘKSZĄ CZĘŚĆ SPOŁECZEŃSTWA.
W POLSCE SĄ OGROMNYM I
SILNYM, ALE NIEWYKORZYSTANYM
POTENCJAŁEM.**

**KAŻDA FORMA AKTYWNOŚCI
POZYTYWNE WPŁYWA NA
ZWIĘKSZENIE ICH UDZIAŁU W
ŻYCIU SPOŁECZNYM I MOŻE
BYĆ TRAKTOWANA JAKO
MOTYWACJA DO OSIĄGNIĘCIA
SAMODZIELNOŚCI**

W Polsce obecnie zatrudnione są tylko 2 na 10 osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym.

Dodatkowo wskaźnik aktywności zawodowej tej grupy od kilku lat maleje.

W Polsce
funkcjonuje
ponad 700 WTZ
i z roku na rok
ich liczba
wzrasta.

Warsztat to „wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia”

WTZ w myśl ustawy są etapem przejściowym między kształceniem a zatrudnieniem w warunkach chronionych lub na otwartym rynku pracy.

Uczestnikiem WTZ może być osoba powyżej 18 roku życia, która została uznana za niezdolną do pracy a w orzeczeniu wskazano rehabilitację poprzez terapię zajęciową.

Realizacja rehabilitacji społecznej i zawodowej w WTZ

- Placówka opiera swoją działalność na terapii zajęciowej, która w swoich założeniach ma być ukierunkowana na utrzymanie lub przywrócenie zdolności jednostki do aktywności w różnych obszarach, zgodnie z jej indywidualnymi preferencjami.
- Targi, wystawy, konkursy i konferencje, na których osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą pokazać swój potencjał, co sprzyja również przeciwdziałaniu izolacji społecznej.
- Wzmacnianie pewności siebie.
- Wzmacnianie zaradności życiowej osoby dorosłej z niepełnosprawnością intelektualną, angażując ją w różnorodne działania.
- Ukazanie społeczeństwu, że osoba dorosła z niepełnosprawnością intelektualną ma prawo do uczestniczenia w życiu społecznym w takim samym stopniu jak inni.

Organizacja badań

Co do zasady, wszystkie działania prowadzone w Warsztatach Terapii Zajęciowej służą bezpośrednio lub pośrednio rehabilitacji zawodowej.

Celem pracy była ocena, w jaki sposób założenia rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębszym realizują się w Warsztatach Terapii Zajęciowej. Ocena dotyczyła funkcjonowania placówki z punktu widzenia osób organizujących i prowadzących tę rehabilitację.

Badanie zostało przeprowadzone w 24 Warsztatach na terenie województwa śląskiego, łącznie przebadano 70 respondentów. Dwóm grupom osób zadano pytania w formie kwestionariusza:

- osoby kierujące zakładem (lub udzielające informacji na ich wniosek);
- instruktorzy w laboratoriach prowadzących zajęcia z osobami z niepełnosprawnością intelektualną.

Dane zbierano różnie w obu grupach, w pierwszej grupie pytano respondentów bezpośrednio, a odpowiedzi wprowadzano do kwestionariusza; W drugiej grupie respondenci otrzymywali pisemne pytania i odpowiadali na nie, opisując działania realizowane wobec wybranego uczestnika.

Wnioski z przeprowadzonych badań

2. Istotnym problemem w funkcjonowaniu WTZ jest ich słaba podstawa prawna, z tego powodu rodzaj podejmowanych działań jest przypadkowy. Jest on dostosowany do działalności artystycznej i zainteresowań uczestnika, a nie odpowiada na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej.

Wnioski z przeprowadzonych badań

3. Nieodłącznym elementem działań mających na celu usamodzielnienie i aktywność zawodową osób z niepełnosprawnością intelektualną jest kreowanie ich wizerunku. W Polsce WTZ przedstawiane są głównie jako miejsca sprzyjające zabawie, wycieczkom, różnego rodzaju eventom, które w żaden sposób nie są związane z aktywizacją zawodową uczestników. W odniesieniu do postrzegania placówek niezwykle istotny jest również sposób zwracania się do uczestników jako "podopieczny", co nie jest uzasadnione z uwagi na fakt, że WTZ nie jest placówką opiekuńczą. Przedstawienie placówki w ten sposób budzi wątpliwości wśród potencjalnych pracodawców co do zasadności zatrudnienia osoby z WTZ. Rehabilitacja zawodowa jest integralną częścią zajęć, dlatego placówki powinny być nastawione na pokazanie pracy i zaangażowania, jakie wklada uczestnik.

Wnioski z przeprowadzonych badań

3. Nieodłącznym elementem działań mających na celu usamodzielnienie i aktywność zawodową osób z niepełnosprawnością intelektualną jest kreowanie ich wizerunku. W Polsce WTZ przedstawiane są głównie jako miejsca sprzyjające zabawie, wycieczkom, różnego rodzaju eventom, które w żaden sposób nie są związane z aktywizacją zawodową uczestników. W odniesieniu do postrzegania placówek niezwykle istotny jest również sposób zwracania się do uczestników jako "podopieczny", co nie jest uzasadnione z uwagi na fakt, że WTZ nie jest placówką opiekuńczą. Przedstawienie placówki w ten sposób budzi wątpliwości wśród potencjalnych pracodawców co do zasadności zatrudnienia osoby z WTZ. Rehabilitacja zawodowa jest integralną częścią zajęć, dlatego placówki powinny być nastawione na pokazanie pracy i zaangażowania, jakie wklada uczestnik.

Wnioski z przeprowadzonych badań

4. Instruktorzy zwracają uwagę na potrzebę wprowadzania całościowych, kompleksowych, spójnych wewnętrznie rozwiązań wspierających osoby z niepełnosprawnościami. Taki, w którym każda instytucja ma jasno określoną rolę i ściśle ze sobą współpracuje. Dodatkowym rezultatem takich działań jest budowanie społeczności otwartych na różnorodność. Instytucje, które zbudowały sieć partnerstw, mają większą skuteczność i trwałość aktywizacji zawodowej uczestników. Współpraca dotyczy całego społeczeństwa lokalnego, a nie tylko podmiotów związanych na co dzień z niepełnosprawnością. Tworzone w ten sposób kręgi skutkują włączeniem uczestnika w społeczeństwo jako jego integralną część. W efekcie dążą do wprowadzenia najbardziej efektywnej formy aktywizacji, czyli praktyk zawodowych. Prowadzenie szkoleń związanych z pracą poza terenem warsztatów, dzięki czemu uczestnicy mogą doświadczyć pracy w warunkach naturalnych. Instruktorzy podkreślają, jak ważna jest praca w prawdziwych przestrzeniach pracy. Zajęcia w Warsztatach Terapii Zajęciowej nie są w stanie stworzyć takich samych warunków, jakich uczestnicy doświadczą u pracodawcy

Wnioski z przeprowadzonych badań

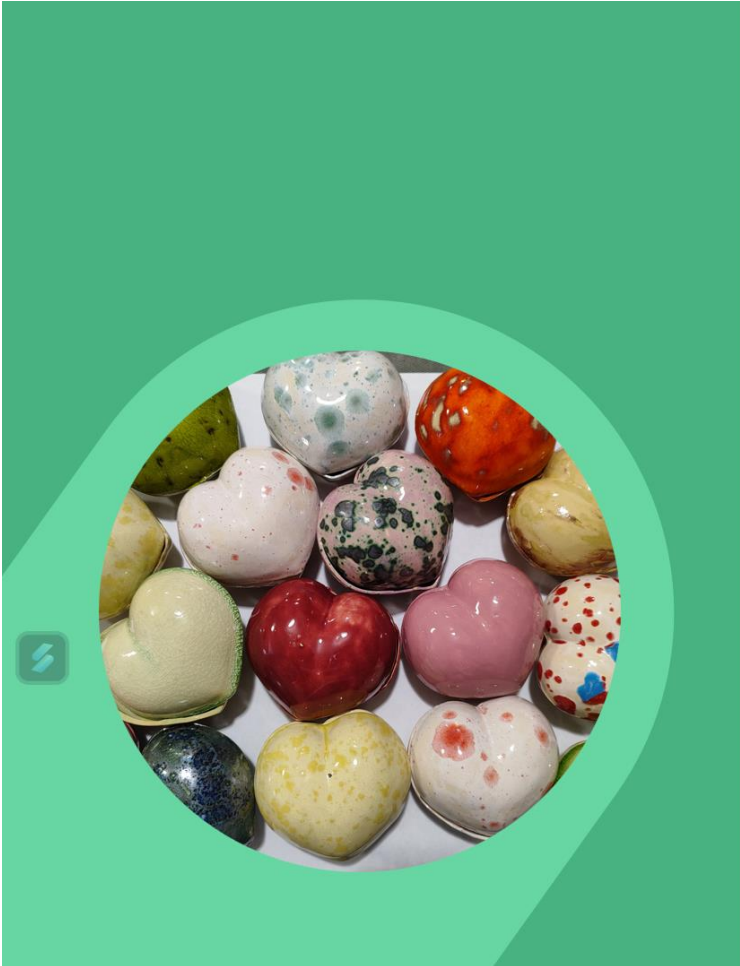
5. Analizowane dane wskazują, że osoby o najniższym poziomie aktywności zawodowej i najliczniejszą grupę wśród uczestników stanowią osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Trudności pojawiają się również w przypadku osób, które po ukończeniu szkoły, nawet w formie przyuczenia zawodowego, nie mogą znaleźć zatrudnienia lub nie są w stanie utrzymać się z pracy, mimo że wiele osób chce podjąć pracę, aby choć częściowo uniezależnić się od swojego otoczenia. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną cenią sobie możliwość zarobienia choć niewielkich pieniędzy w warsztacie, a fakt ten przyczynia się do systematycznego uczęszczania na zajęcia i sumiennego wykonywania zalecanych zajęć, co sprzyja ich rehabilitacji. Chociaż na ogół nie są w stanie całkowicie samodzielnie zarządzać tymi środkami, daje im to poczucie większej wartości i niezależności. Takie osoby szczególnie cenią sobie kontakt z innymi i ten czynnik jest głównym motywem ich uczestnictwa w zajęciach.

Wnioski z przeprowadzonych badań

6. U większości osób z niepełnosprawnością intelektualną uczestniczących w zajęciach WTZ widoczny jest pozytywny wpływ tego sposobu organizacji życia, w porównaniu z długotrwałym, często nieaktywnym pozostawaniem w domu przez dłuższy czas. Wiele z tych osób nie ma innej alternatywy, jest to jedyna możliwość ciekawego i użytecznego sposobu na zaspokojenie swoich potrzeb. Instruktorzy zauważają, że coraz lepiej się z nimi pracuje, że stają się coraz bardziej samodzielni, samodzielni i odpowiedzialni, co może pozytywnie wpłynąć na ich późniejsze podjęcie pracy dostosowanej do ich potrzeb. Placówka jest bardzo ważnym elementem wsparcia rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną. Udogodnienia są sposobem na zorganizowanie życia tych rodzin, zmniejszając potrzebę całodobowej opieki i umożliwiając większej liczbie osób niepełnosprawnych pozostanie z rodzinami we własnym środowisku.

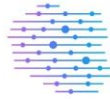
Istnieje realna potrzeba wprowadzenia całościowych, kompleksowych i spójnych rozwiązań wspierających osobę z niepełnosprawnością w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

Jest wiele sposobów wykorzystania aktywności w pracy terapeutycznej, ważne jest rozpoznanie potencjału osób z niepełnosprawnością intelektualną i poszukiwanie nowych sposobów ich inkluzji społecznej.

Akademia WSB

Dąbrowa Górnicza, Kraków, Cieszyn, Żywiec, Olkusz, Gliwice, Tychy

WSB University

**Doskonała
Nauka**

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Projekt finansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała nauka II” – moduł: wsparcie konferencji naukowych. Numer projektu KONF/SN/0042/2023/01 Dofinansowanie 214 960,00 zł Całkowita wartość 238 860,00 zł

Dane kontaktowe/contact:
mgr Karolina Grad

e-mail: karolinagrad@wp.pl